

הלכות בציעת הפת

סב באר הגולה

קסו דין הפסקה בין בציעה לנטילה, ובו סעיף אחד.

א ייש אומרים (א) שאין צריך לזהר מלהפסיק בין נטילה להמוציא, (ב) כיון שאומרים שצריך לזהר. (ג) וטוב (ה) לזהר. (ד) ואם שנה (ה) כדי הלוח (ג) [כ"ב אמה (ו) מקרי הפסק (ח) פ' אלו נאמרין]:

קסז מקום וזמן הבציעה ומי הוא הבוצע, ובו כ' סעיפים:

א (א) בוצע בפת במקום שגאפה (ב) [א] היטב (ב) * (וכפת דידן יש לבצע (ג) בצד הפת, ונתחף מעט מצד העליון ונתחתון) (הגהות מימותי פרק ו' מהלכות ברכות). (ד) בנתחף פרוסת הבציעה, * וצריך לחתף

באר היטב

(ב) לזהר. כתב בזהר בשלח, שיתפלל קודם נטילה על מונו; ואם שכח להתפלל עד אחר נטילה מפר להפסיק בכך, והעולם נוהגים לומר מזמור ה' רעי בין נטילה להמוציא, (א): כ"ב אמה. עמ"א וע"ל סימן ת. ודוקא בכתחלה, אבל בדיעבד לית לן בה, ע"ת, וכ"כ מהרש"ל ודוקא במים אחרונים בעינן חפך לנטילה ברכה אבל בראשונים אין שם כ"א זמירות בעלמא, ט"ז ועין יד אהרן: (ה) היטב. פרוש, במקום הקשה ולא במקום הנך. זמן שאין לו שנים יבצע במקום הנך, הלקיט חלק ב סימן קפח:

שערי תשובה

[ג] כ"ב אמה. עב"ט ועין מ"א. ועין בבכור שור בברכות דף מב מ"ש פנה ישוב לקשיט המג"א, ע"ש, ובחשבות חכם צבי סימן קכח ובשירי חות"א יאר סימן רכו ובשאלת יעקב סימן לו ובכרתי ופגתי סימן ט: [ה] היטב. עב"ט. ועין לקמן סימן קסח: במקום שהיה דבוקה בחכמה, עין שם, ועין במים אחרונים בעינן חפך לנטילה ברכה אבל בראשונים אין שם כ"א זמירות בעלמא, ט"ז ועין יד אהרן: (ה) היטב. פרוש, במקום הקשה ולא במקום הנך. זמן שאין לו שנים יבצע במקום הנך, הלקיט חלק ב סימן קפח:

משנה ברורה

א (א) שאין צריך לזהר וכו'. דמה דאמרינן בש"ס [בברכות ג"א]: תכף לנטילת ידים סעודה, סביבא להו דהיגו שלא תעסק בינתיים באיזה עסק או (ב) מעשה עד שפסיח דעתו, (ג) או בשיחה הרבה דמביא לידי הפסח הדעת [אפלו אם (ד) הנה בדבריי תורה], אבל אם יושב בטל ואינו עושה בינתיים שום מעשה, אף ששוקה הרבה (ד) או אפלו משיח מעט, אין לחש, כיון שהשליטן צריך לפניו ודעתו לאכל מזד, לא מסיח דעתו: (ב) ויש אומרים שצריך לזהר. אפלו בשהיה אחד בדלקמה, וכל שכן שלא לדבר בינתיים (ה) אפלו שיתה מועטת, (ו) ואפלו בדבריי תורה חשיב הפסק לדידהו וצריך לזהר, לכו מהדברים שהם לצורך סעודה; דמתר להפסיק לכלי עלמא⁸: (ג) וטוב לזהר. כתבו הספרים בשם הזהר הקדוש, שפענה לאדם שיתפלל בכל יום על מזונו קדם האכילה. ואם שכח להתפלל עד אחר שנטל נדיו לאכילה, יש מצדיקים שיכול לומר תפלה זו אחר הנטילה, ולא חשיב הפסק, דהיי קצת כצרך סעודה [ויש שנגהו בכתחלה לומר מזמור "ה רעי" בין נטילה להמוציא]⁴, ויותר נכון (ו) שיאמרנו אחר אכילת ברכת המוציא⁵, וכן כתב אליה רבה בשם שלי"ה: (ד) ואם שנה וכו'. הינו (ח) משעה שנגב נדיו⁶ עד ברכת המוציא: (ה) כדי הלוח כ"ב אמה. שבשעור זה נקרא הפסק אפלו ביושב במקומו [ואם הלוח מביתו לבית אחר, (ט) יש שמחמירין אפלו בהליכה מועטת]⁷. ומשמע (י) מאחרונים דבשלא לצורך אין לשהות קלל בינתיים⁸, אלא יכרך המוציא מזד אחר הנגוב: (ו) מקרי הפסק, ולא (ז) מקרי תכף: ואם כן, לפי מה שפסק המחבר דטוב לזהר לתכף נטילה לסעודה, יש לזהר גם מהלשות בינתיים שעור כנה. ודע, דעקר דין תכיפה המזכר בסימן זה הוא רק מצוה בכתחלה, אבל בדיעבד (י) אפלו שנה הרבה (יג) או הפסיק בינתיים אין צריך לחזור ולטל נדיו⁹, כל שלא הסיח דעתו בינתיים משמירת נדיו:

* ובפת דידן. נקט "דידן" משום דבגמרא איתא [לחד גרסא] דצריך לברך 'המוציא' מהיבא דמקדים הפת להתבשל. והנה התנאים שנהיו בזמן הש"ס דרבו נהה להרביק הפת בדפני התנור, וסביבא לה דשם, בין חלק העליון שבכפר ובין הפחתון הנדבק בדפני התנור, שניהם מתחילין להאפות בזמן אחד, ועל-כך בוצע במקום שצ"ח: או מהעליון שבכפר או מהפחתון שבכפר, מה שאין כן בתנורים שלנו שמנח הפת על קרקעית התנור, שמתחמם תחלה מהם האש שמנח עליו, יש אומרים ששם מתחיל הפת להאפות תחלה, ויש אומרים שצד העליון הוא מתבשל תחלה שהוא לצד הארץ, ועל-כך כמב הרמ"א יחתף מעט מצד העליון ונתחתון ודמינו מצדו של הפת] קדם (גמר) הברכה כדי לצאת ידי שניהם. ועין בלבוש"י שרד וכן בבאור הגר"א שממנה על זה, דאזון שפיר דעות החולקים איתא מקום מתבשל תחלה שך גם בתנורים שבזמן הש"ס, ונשאר על הרמ"א בצריך עיון מאי שנא "דידן" דנקט. ודע עוד, דהרמ"א אף שזכר ביוון בסתם, מכל מקום הוא כמו שהיה כתוב "ויש מי שאומר", ודלעת המחבר שפוסק במקום שגאפה היטב, קודמין העקר רק שיבצע במקום הקשה, מעליונו של הכפר או מתחתונו ולא מאמצעיתו, דהוא פוסק כלשון אחרון שברש"י שגורס בגמרא "מהיבא דקרים בשולה", ודעת הרמ"א, שסובר כהפוסקים דגרסי בגמרא "מהיבא דקרים בשולה", וכמו שקטב הגר"א. והאחרונים העתיקו להלכה דברי הרמ"א, דבנה אנו יוצאין די כלי עלמא: * וצריך לחתף מעט. עין במשנה ברורה. ולפי זה פשוט דהיבא שלא יתיה שיהיה בשבירתה אחר הברכה, כגון בכפר קטן ודק, אין צריך לחתף קלל

(א) בוצע בפת במקום וכו'. הינו, לאחר שנטל נדיו לאכילה ורוצה לברך על הלחם ולאכל, הוא בוצע לכבוד הברכה במקום שגאפה היטב, (ב) דהינו במקום הקשה, ולא במקום הרך באמצעיתו: (ב) ובפת דידן. עין בבאור הגר"א שפסק על לשון "דידן", דהוא הדין בתנורים שלהן שמודבקין הפת בצדי התנור גם כן דינא הכי. ועין בבאור הלכה: (ג) בצד הפת. דבגמרא איתא [לחד גרסא], שבוצע במקום שמתחיל הפת לקרם ולהתבשל, (ג) ויש מפוסקים שסביבא להו דהוא צד העליון מהפת שהוא נגד ארץ התנור, ויש אומרים שצד הפחתון מתבשל תחלה, שמנח על קרקעית התנור, לכן צריך לחתף מן הצד, מהעליון ונתחתון, ויצא ידי שניהם. יש אומרים, שטוב שיחתף בצד שהוא כנגד צד המתבקע, כי כנה הצד התחיל לאפות ונדחקה העסה עד שנתבקע הצד שנגדו. בפרוסה יכול לבצע במקום שנגפרס ואין צריך לבצע במקום השלם, רק שצריך לחתף מצד העליון ונתחתון [פמ"ג]. היבא שנגפרס הכפר במקום אחד או שנגדק בעפר, אין לחתף (ג) במקום ההוא לברכת המוציא¹⁰: (ד) ונתחף וכו', וצריך וכו'. האי "וצריך" הוא פרוש למה שכתב בתחלה "וניתחף", ובאור הענין הוא:

שער הציין

(ב) כגון למזג אינה כוס בתמין, דצריך דקדוק שלא יחסר ושלא יותיר, וכל כיוצא בזה [תוס' פסחים ק"ן]: (ג) הגר"ז: (ג) פשוט: (ד) אחרונים, ודלא קדעת הר"י מגדים שפסק דאפלו לרעה ראשונה יש לזהר בזה: (ה) אליה רבה ושי"א כמו שכתב המגן אברהם בסימן קעט, ודלא כמו שכתב בסוף סימן קסח: (ו) אליה רבה ושי"א, דלא כרש"י: (ז) וכן כתב גם התי"אדם: (ח) מאמר מרדכי: (ט) הגר"ז וכן בהגד"שע בפרוש דברי המגן אברהם: (י) מגן אברהם ונכמו לענין מים אחרונים בסימן קפא במגן אברהם סעיף קטן ה בשם הרשב"א וכן מוכח מהגר"א: (יא) כד"הוא בדברי משה, ועין בנשמת אדם בכלל ה: (יב) אליה רבה ופרי מגדים ושי"א: (יג) כן מוכח מפרי מגדים: (יד) מגן אברהם: (ט) מגן אברהם: (א) עין באליה רבה:

הלכות בציעת הפת סימן קסו

(ה) **מעט**, ישאם יאחז בפרוסה יעלה שאר הכפר עמו, (ו) שאם לא יחזק חשבו (ז) כפרוסה, (ז) ויניחנה מחברת לפת ויתחיל לברך, ויאחר ששים הכרכה יפרידה כדי שתכלה הכרכה בעוד שהפת שלם. וילא יבצע פרוסה (ח) קטנה מפני שגוראה כצריצין, וילא פרוסה (ט) יותר מפביצה מפני שגוראה כרעבתן: הגה (י) ובשבת לא יחתך בכפר עד אחר הכרכה, כדי שיהיו הפירות שלמות (תוס' ומדרכי פי כבוד מברכי). ומכל מקום אם שכח וחתך כמו בחל (יא) אינו מיק (מדרכי). ונראה, הא דלא יבצע יותר מפביצה הינו דוקא בחל ואוכל לבדו, (יב) אבל בשבת, (יג) או שאוכל עם הרבה בני אדם וצריך לתן (יד) מן הפרוסה (טו) לכל אחד (ג) בזית, מתר לבצע פני מה שצריך לו. וענין לקמן סימן רעד: **ב** ויברך (ד) (טו) המוציא לחם מן הארץ. (יז) ואם רבים מסבים, (יח) יכנונו לבס לשמע בכרכה (יט) ויענו אמן, (כ) והמברך יכנו לאמן שאומרים) (א"י). (כא) **יתן רוח בין לחם ובין מן: ג** טיין לברך (כב) קדם שיתפס הלחם: **ד** (כג) ויתן

באר היטב

(3) **פרוסה**. ונ"ל ודפלו בפרוסה לא יחתך לגמרי קדם הכרכה, כדי שתמא יותר גדולה, וכן נותקין, מ"א: (ג) בזית. לכתחלה יש לעשות כן, ועקר המצוה לתת מהפרוסה שחתך לכל אחד ואחד פזית ולא

באור הלכה

קדם אכילה¹⁰, וכן כתב הגר"ז: * ויענו אמן. ואף על גב דכל הכרות קשומע מישראל צריך לענות אמן, נקטה הכא משום דבכאן שרוצים לצאת בהכרכה צריך לבנון לבס לשמע הכרכה (כמו שקכת בעצמו) ולענות אמן לבסוף, מה שאין כן בעלמא שאין מחיב לשמע כדי שיענו אמן אחר-כך: * והמברך יכנו וכו'. ענין במשנה ברורה טעם הדבר, והוא מדרכי משה, וכן מבאר באור ורוע להקרא. והנה אף דהכיוונו זה מירושלמי, בשום פוסק ולבר מהאור ורוע] לא נמצא דבר זה וכן נהגו שם שמוכח באור ורוע דבלאו הכי לא יצאו ידי חובתן הוא נגד הדין המבאר לקמן בסימן ריג, וכמו שכבר העיר בזה המאמר-מנדכי, עין שם]. ובאמת כל המברך בעצמו אינה ברכה אין צריך להאמן כלל וקבלו, ואדברה, העונה אחריה אמן הרי זה בור, כמבאר בש"ס, ואף על גב דהכא אינו מפקיט כלל, על גב פנים למה לו להאמן ונאף שישבתי זה קצת במשנה ברורה, מכל מקום הוא דחוק. ובאמת הלחם-תמדות, פרק שלשה שאכלו, וכן בשרי כנסת הגדולה, כפי הנראה שהקשה להם דין זה, והשיאו דין זה לטעם אחר, והוא: כדי שיעב אימתי לבצע, משום ש'אסור לבצע עד שיקבל האמן מפי העונים, גדלקמן בסעיף טו, אכל מדרכי משה מוכח בטעמא שקבתי במשנה ברורה. וילא דמסתפינא הנה אמנא דטעות-טופר הוא בירושלמי, וצריך לומר: הב דעתך מפקא די חובתך, והכונה, דביענין דעת שומע ומשמיע, ויגדלקמן בסימן ריג: וילפי זה לא נזכר כלל דיתא דאור ורוע

לקמן בסוף סימן זה בט"ז, עין שם: (י) **ובשבת**. והוא הדין (ו) ביום טוב, מפני שצריך לברך על לחם משנה, חזישין שפא תשבר בלה קדם הכרכה, (ז) או על פלי פנים שפא יחתך כל-כך בעמק, שקשיאיתו בפרוסה לא יעלה הכפר עמו, והיו כפרים לגמרי, ובאנן לחם משנה בעינן, ועל-כן טוב יותר שלא יחתך כלל⁴; ואף דעל-ידי זה יצטרך על-ידי החתיכה להשות קצת בין הכרכה לאכילה, לא תשיבא הפסק בינו והוא צריך אכילה⁵, (ח) אלא דבחל מהמירינן לעשות על צד היותר טוב: (יא) אינו מיק. ורצה לומר, שלא הפסיד על-ידי זה הלחם-משנה, (ט) שכל שאחז בפרוסה ושאר הכפר עולה עמו הרי כשלים⁶: (יב) **אכל בשבת וכו'**, פרוש, דבשבת (י) לא מחזי כרעבתנותא, דמשום חבוב סעודת שבת הוא עושה להרבות בסעודה⁷: (יג) או שאוכל וכו'. ורצה לומר, אפלו בחל: (יד) **מן הפרוסה**. פרוש, שעקר (יא) המצוה לכתחלה בשמוציא אחרים ידי חובתן, לתת לחם מהפרוסה שחתך לכל אחד ואחד מהם ולא מן הלחם הנשאר, וצריך לזהר בזה בסעודה גדולה ואם אחד מוציא את כלם בכרכותו, שיהתך בציעת 'המוציא' כל-כך גדולה, שיפסיק לחלק מפנה 'המוציא' לכל המסבין: (טו) **לכל אחד פזית**. כדי שלא יהיה נראה כצריצין⁸, וכנ"ל בסוף הסעיף: (יג) ויבדוקי משה איתא: פזת או פחות מעט⁹. ויש אומרים עוד, דבלאו האי טעמא גס-פן (יד) טוב הוא לכתחילה שיאכל אדם פזית בפת ברכת 'המוציא': **ב** (טז) **'המוציא'**. בה"א קדם המ"ם; ואם ברוך 'מוציא', יצא: (יז) **ואם רבים ימנעו**, רוצה לומר: (טו) אם המסבים רוצים לצאת בברכות: (יח) **יכנונו לבס**. משום דכיון דרוצה לצאת בכרפת חבירו, צריך לתן דעתו לשמע, ואז הנה לה כל תבה ששומע מפי המברך כאלו אמר בעצמו: (יט) **ויענו אמן**. דעל-ידי העונה שקמאת הדבר, אז נחשב כאלו הוא מברך בעצמו. ומכל מקום בדיעבד אינו מעכב, גדלקמן בסימן ריג סעיף ב, עין שם¹¹: (כ) **והמברך יכנו וכו'**. דבזית אמן (טו) גס-פן מפלל הכרכה היא; ואף על-גב דהוא ברוך כבר בעצמו, מכל מקום על-ידי שעונים אמן עליה הכרכה חשובה יותר, ולכן נכון לכתחלה לבנון לצאת בעצנת אמן שעונה העונה. וענין באור הלכה: (כא) **יתן רוח**. הינו שיפסיק מעט כדי שלא יבלע תחת לשונו אחת מהממייין, (כ) וכן בין שאר שמי אוחיות ששונות בהכרכות: **ג** (כב) **קדם שיתפס**. שאין מברכין על המצות אלא סמוך לעשייתן¹², כשהמצוה בידו לעשותה¹³ ולא קדם לכן. וידיעבד אם ברוך ואחר-כך נטלו בידו גס-פן אין צריך לתור ולברך¹⁴, ויגדלקמן בסימן רו סעיף ד, עין שם ובמשנה ברורה: **ד** (כג) **יתן שמי ידיו**. הינו, דטוב לעשות כן. ואם הוא לבוש

שער הציון

(7) מגן אברהם ושא" (8) הרא"ש: (1) הגר"ז: (1) מגן אברהם ושא" (2) ט"ז: (3) מגן אברהם: (4) אחרונים: (5) דברי תמדות. ובהו תוסר קשית המגן אברהם: (6) וטעם הדרכי משה, משום דהביא בבית יוסף בשם הרמב"ם שמי דעות לשעור בציעה, עין שם: (7) מגן אברהם, אף דעצם חיוב ברכת 'המוציא' הוא אפלו על פחות מפת, כמבאר בשלחן ערוך סימן קסו סעיף ט: (8) דרכי משה: (9) דרכי משה והגר"א: (10) הגר"ז ופשוט:

הלכות פציעת הפת סימן קסז

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ט]

ואחר כך חתך מן אותה פרוסה גופא תתיקה ל'המוציא'⁸.

3) ולגבי אחיזת הפת בשעת האכילה עצמה, כתב לקמן (סי' קע ס"ק יט) שאין כדאי לאחוז בידו פת בשיעור כביצה, אף על פי שאינו אוכל הכל בבת אחת. וכתב בשעה"צ שם (ס"ק יט), שמדברי השו"ע כאן מוכח שדוקא יותר מכביצה אסור לאחוז, אבל כביצה מותר.

[משנ"ב ס"ק י]

ועל פן טוב יותר שלא יחתך קללה.

4) ומ"מ כתב לקמן (סי' רעד ס"ק ה) שהמדקדקים רגילים לרשום בשבת עם הסכין על החלות קודם הברכה.

[משנ"ב שם]

לא תשיבא הפסק פיון שהוא צריך אכילה⁶.

5) וכן מה שממתנים המסובין בשבת משך זמן עד שמקבלים פרוסה מהבוצע, כתב הגר"ש אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' ד אות כט) שאין זה נחשב כדיעבד, מפני שהפסק לצורך האכילה אינו נחשב כהפסק כלל.

[משנ"ב ס"ק יא]

שכל שאוהז בפרוסה ושאך הקבר עולה עמו הוי כשולם⁶.

6) ואם אין לו לחם שלם אלא רק שני חצאים, כתב השו"ע לקמן (סי' קסח ס"ב) שיחברם יחד בעץ או בשום דבר שלא יהא נראה, דינו כדין שלם.

[משנ"ב ס"ק יב]

דבשבת לא מהזי פריעתנותא, דמשום חבוב סעודת שבת הוא עושה להקרות פסעודה⁷.

7) וביאר לקמן (סי' רעד ס"ק ו), שבאופן זה אינו נראה כרעבתן, שכיון שאינו עושה כן בחול בוודאי כוונתו לאכול הרבה משום שחביבה עליו המצוה.

[משנ"ב ס"ק טו]

כדי שלא יהיה נראה כצור עין⁸.

8) ולענין ההקפדה בליל הסדר על כך שיגיע לכל אחד מהמסובים כוית מצה משתי המצות של ברכת המוציא, ראה מה שכתבנו לקמן סי' תעה ס"ק ו.

[משנ"ב שם]

ובדרכי-משה איתא: פניית או פחות מעט⁹.

9) ולכתחילה, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ה סי' טז אותיות א ו-ד) שצריך ליתן לכל אחד מהמסובים לפחות כוית, כהכרעת הרמ"א כאן [שלא כספיקו בדרכי משה] וכמשמעות המשנ"ב כאן.

[ביה"ל ד"ה וצריך]

בכפר קטן ודק, אין צריך לחתך פלל קדם אכילה¹⁰.

10) וכן לענין הצד שממנו מתחיל לבצוע, כתב הערוך השלחן (ס"א) שאין נפקא מינה בפת כזו, כי כל המקומות שווים בה.

[משנ"ב ס"ק יט]

שפאמת הדבר, אז נחשב פאלו הוא מברך בעצמו, ומכל מקום בדיעבד אינו מעכב, כדלקמן בסימן ריג סעיף ב, עין שם¹¹.

11) שם מבואר שאם השומעים מכוונים לשמוע את הברכה ולצאת בה ידי חובה, הרי הם יוצאים אפילו אינם עונים אמן, וכמו שכתב שם (ס"ק יז) בטעם הדבר, שהרי קיימא לן 'שומע כעונה', והוא כמברך בעצמו. [אמנם לענין ברכת הגומל, כתב לקמן (סי' ריט ס"ק יא) שמי שחבירו מברך עליו "בא"י אמ"ה אשר גמלך כל טוב", אינו יוצא בלא לענות אמן. ובטעם הדבר כתב בביה"ל שם (ס"ד ד"ה וענה אמן) בשם הרעק"א (על השו"ע שם), שכיון שאין השומע יכול לומר "אשר גמלך", אינו יכול לצאת בנוסח זה אף מדין שומע כעונה, ולפיכך צריך לענות אמן, שמשמעותו היא שעתה על תוכן הברכה וענינה, ולא על נוסח הברכה. וכן המוציא את חבירו מדין 'ערבות', דהיינו שמברך לחבירו אף על פי שכבר יצא בעצמו ידי חובתו, כתב בשם הרא"ש שעניית אמן מעכבת בוה. וראה מה שכתבנו לקמן סי' ריג ס"ק יז].

וכתב שם, שכל זה הוא לענין דיעבד, אבל לכתחילה, מלבד המצוה לענות אמן על כל ברכה ששומע מישראל, יש עוד יותר חיוב לכתחילה לענות אמן על ברכה שמתכוון לצאת בה, כדי להורות בפועל שמסכים לברכת המברך.

[משנ"ב ס"ק כב]

שאין מברכין על המצות אלא סמוך לעשייתן¹².

12) ובטעם הדבר שכאשר אין החפץ בידו אין זה נחשב "עובר לעשייתו", כתב לעיל (סי' ח ס"ק ב וסי' כה ס"ק כה), שהרי זה כעובר דעובר, וצריך לקרב את הברכה לעשיית המצוה בכל מה שאפשר.

[משנ"ב שם]

כשהמצוה בידו לעשותה¹³.

13) אמנם, לענין שאר דבר שמברך עליו כדי לאוכלו או להריח בו, שכתב השו"ע לקמן (סי' רו ס"ד) שצריך לאחוזו בימינו כשהוא מברך, כתב המשנ"ב שם (ס"ק יז) הטעם, כדי שיכוון ליבו על מה שמברך.

[משנ"ב שם]

ובדיעבד אם ברוך ואתר כך נטלו בידו גם כן אין צריך לתור ולברך¹⁴.

14) היינו, אם המאכל מונח לפניו, אבל אם אינו מונח לפניו, יבואר דינו בשו"ע לקמן (סי' רו ס"ה).

הלכות בציעת הפת סימן קסו

באר הגולה סג

כ ברכות
ל רמב"ם ספר ז'
מ הלכות ברכות
מ ברכות שם

שתי ידיו על (ס) הפת בשעת ברכה, שיש בהן עשור אצבעות, כנגד עשור מצות (כד) התלויות בפת; ולקח יש עשור תבות בכרפת המוציא, ועשור תבות בפסוק 'מצימת חצירי לבהמה', ועשור תבות בפסוק 'יעני כל אליך ישברו', ועשור תבות בפסוק 'ארץ חטה ושעורה', ועשור תבות בפסוק 'וימת לך': ה' (כה) כלא יבצע עד שביבאו (כו) לפניו (כו) מלח או לפתן (פרש רש"י, כל דבר הנאכל עם הפת) ללפת בו פרוסת הבציעה. ואם היא נקיה או שהיא מתבלת בתבלין או במלח פניו שלנו, לא שתתפון לאכל (כח) פת תרבה, (כט) אינו צריך להמתין: הגה ומכל מקום מצוה להביא על כל שלחן מלח קדם שיבצע, כי השלחן (ל) דומה (ו) למזבח (לא) והאכילה קרבן, ונאמר 'על כל קרבנך תקריב מלח' (כ"ב) בשם שכלי-הקטש, (לכ) והוא מגן מן הפרענות (תוס' והגהות אשרי פרק כ"ב מברכות). (לג) וענין לקמן (ס) סוף סימן קע): א' (לד) מלאכל מיד, (לה) *ולא ישיח בין ברכה (ט) [ט] לאכילה. (לו) ואם שח, צריך לחזור ולברך, אלא-אם-בן היתה השיחה

באר היטב

(ס) הפת. ואם יש לו בית-יד צריך להסירו, הגמ"י. כשיאמר השם גביה הפת, ובשבת שתיים, מקרי"ל מ"א: (1) בפת. ואלו הן: לא תתוש בשור ובחמר, כלאים, לקט שכחה ופאה, בכורים, תרומה, מעשר ומעשר שני וחסה: (1) למזבח. לכן אסור להרג כנה על השלחן, ס"ח מ"א: (2) ס"ס ק"ע. אע"ג דאין אנו נוהגין באכילת מלח משום דיש בפת מלח, מ"מ מצוה להניחו על השלחן, וכ"כ הגר"י ז"ל דעל דרך הנסתר צריך מלח אפילו על פת נקי, וכ"כ בית-יצחק סימן קסח. וכתבו המקבילים דיטבל פרוסת המוציא בפלח ג"פ: (3) לאכילה. וצריך לאכל שעור פת קדם שיברך, ואם הכניס המוציא לתוך פיו

שערי תשובה

בדאפרים מ"ש בפרוש דברי השי' ותמג"א פנה: [ט] לאכילה. עבה"ט. ועני מג"א בשם ס"ח דלשתייה אדם קודם. ועני בשאלת-יעב"ץ דאף שאינו גביהו אינו רשאי לטעם ובחמר, כלאים, לקט שכחה ופאה, בכורים, תרומה, מעשר ומעשר שני וחסה: (1) למזבח. לכן אסור להרג כנה על השלחן, ס"ח מ"א: (2) ס"ס ק"ע. אע"ג דאין אנו נוהגין באכילת מלח משום דיש בפת מלח, מ"מ מצוה להניחו על השלחן, וכ"כ הגר"י ז"ל דעל דרך הנסתר צריך מלח אפילו על פת נקי, וכ"כ בית-יצחק סימן קסח. וכתבו המקבילים דיטבל פרוסת המוציא בפלח ג"פ: (3) לאכילה. וצריך לאכל שעור פת קדם שיברך, ואם הכניס המוציא לתוך פיו

משנה ברורה

בבית-ידי, נכון שישירם בשעת הברכה¹⁵. כתבו האחרונים: כשיאמר השם גביה הפת, ובשבת שמברכין על שתיים גביה שתיים: (כד) התלויות בפת. כי עשור מצות אדם עושה עד שלא יאכל פרוסת פת ירושלמי ספ"ק דחלה: בשעת התרישה "לא תתוש בשור ובחמר וחסה", בשעת התרישה "שךך לא תזרע כלאים", בשעת הישה "לא תחסם שור בדישו", לקט שכחה ופאה, תרומה ומעשר ראשון ושני וחסה: ה' (כה) לא יבצע וכו'. וממילא צריך להזהר מלהתחיל לברך הברכה, ואם ברך (ט) צריך להמתין קצת מלאכל עד שביבאו המלח: (כו) לפניו. ואם רבים המסבים, (ט) צריך להמתין מלברך עד שביבאו לפני כל

באור הלכה

בירושלמי. וברוך השם שמצאתי אחר-כך בפרוש ספר חרדים שהוא גורס כן בירושלמי, ענין שם, וצריך עיון: * ולא ישיח. עד שיבצע על-כל-פנים מעט, כמו שכתבתי במשנה בתורה. ויש להזהר בזה הרבה, דדעת המגן-אברהם ואלהי רבה דמה שלועס לא מקרי צדון אכילה, ואם-כן כששח הני הפסק בין הברכה לאכילה, וענין באכילה רבה שהיא בשם ברכת-אברהם שם הוא סוכר בתפוחי אברהם: אף הרבה אחרונים כתבו, דאף שלכתחלה כותבי צריך להזהר בנה, מפל מקום בדיעבד כשעבר וישח בשעה שהוא לועס בפיו אין צריך לחזור ולברך. והלעיסה גם-כן אתחלתא דאכילה היא נהג"ה והנה ראיית המגן-אברהם הוא מסמין רי דהלועס ופולט אין צריך ברכה, ובאמת לפי מה דמסקי האחרונים שם, דשם משום שפנתו לטעמיה בעלמא, אם-כן אין שום ראייה לענינו דכנתו בעליסה הנה רק לשם אכילה, וכן דתה באמת פנה הבגרי

אחד ואחר¹⁶, לפי שהוא מוציא אותם בברכתו, וצריכין לטעם מיד אחר הברכה: (כו) מלח או לפתן. כדי שתהא נאכלת בטעם (כ) משום כבוד הברכה; ועוד, כדי (כא) שלא יצטרך אחר-כך להפסיק בין ברכה לאכילה לבקש מלח ותבלין, דאסור לכתחלה; ואפילו אם יתאחר קצת עד שביבאו, גם-כן (כב) ובין להמתין מלברך. ומה שכתב "נקיה", כגון (כג) פת חטים וכהיא גונאי¹⁷: (כח) פת תרבה וכו'. דאין בזה משום כבוד ברכה, (כד) הואיל דאין דעתו לאכל כלל בסעודה זו מלח ותבלין; וגם לשעם השני משום הפסק, גם-כן לא שפך בזה, דהא אין דעתו כלל לבקש אחר-כך מלח ותבלין: (כט) אינו צריך להמתין. ומכל מקום אם רוצה להמתין קדם הברכה עד שביבאו לפניו מלח ותבלין, הרשות בידו, ואין לחש להפסק בין גטילה להמוציא, פינון שהוא צריך סעודה [מ"א וש"א]: (ל) דומה למזבח. כמו שאמרנו חז"ל [וברכות נ"ה]: בזמן שביית-המקדש קים המזבח מכפר על האדם, עכשיו שלחננו של אדם [שנותן (כה) מלחמו לדל] מכפר עליו, דכתיב (כו) 'ויברך אלי זה השלחן אשר לפני ה'': (לא) והאכילה. שאדם אוכל לחזק כחותיו, ועל-ידי-זה יהיה בריא וזקן לעבודת השם: (לב) והוא מגן. דאייתא במדרש: כשישאל יושבין וממתניין זה את זה עד שישליו ידיהם והם בלא מצות, השטן מקטרג עליהם, ובכרית מלח מגן עליהם: (לג) וענין סוף סימן קע. פרוש: אף-על-גב דמבאר שם, דלדידן דפת שלנו הוא במלח, אין אנו נוהגין באכילת מלח אחר הסעודה, מפל מקום מצוה להניחו על השלחן¹⁸. (מ) וכתבו המקבילים לטבל פרוסת המוציא (לה) ולא ישיח¹⁹. עד שיבכלה לטעם קצת מהפרוסה (מ) ויבליענו, בינן דפסק השלחן-ערוך לקמן בסוף סימן רי דבטועם לבד אם לא בלע אין צריך ברכה, אם-כן עקר הברכה על הבליעה [וכן (ט) אם רבים המסבין, וכל אחד יש לו כפר ומברך לעצמו, לא יענה אמן על ברכתו של חברו קדם שיטעם הוא על ברכתו²⁰]. ומכל מקום אם עבר וישח בעודו לועס, קדם שבלע הפרוסה, בברכים שאינו מצרכי סעודה, (ל) צריך עיון אם צריך לחזור ולברך וכתבתי-אדם כלל מט מצדד, דאפילו לא בלע רק השעם שמצין בפיו מן הלעיסה, אין צריך לחזור ולברך. אמנם (לא) אין צריך שיאכל דוקא שעור פת קדם שיברך, דאפילו אם אכל רק פחות מפינת אחר הברכה, חשיבא אכילה לענין זה דמתר לדבר אחר-כך אם הוא צריך לכך; ושללא במקום הדחק (לב) טוב שיאכל מתחלה שעור פת²¹: (לו) ואם שח. אפילו

שער הציין

(1) פרי-מגדים: (ט) גמרא. ועני פרוש בה"ג והערוך והרא"ה דמפרשי דהגמרא קאי על ברכה: (2) הגר"י: (כא) הגר"א, וכן איתא גם-כן בבית-ג, עני שם: (כב) פן משמע בגמרא: (כג) דרכי-משה בשם אור זרוע, ומסיים שם שאפילו אם הוא אינו יכול לאכלו בלא לפתן בטלה דעתו: (כד) פסח-משנה: (כט) שם, וגם על-ידי אמירת דברי-תורה עליו, כדאיתא באבות פרק ג, הלכות אמר איהו מזמור אחר ברכת המוציא¹⁸: (ס) ולכן אסור להרג כנה על השלחן¹⁹ [אחרונים]: (סא) מגן-אברהם: (סב) וכן גם-כן צריך להזהר שלא לילך במקום לקום עד שיבצע הפרוסה, כי הלכה חשיבא הפסק, אלא-אם-כן הוא לצורך אכילה שאי אפשר בענין אחר, כגון שאינו יכול לברך במקום אכילתו מחמת נקיות, דאז הו"ד בדיעבד²⁰ [הגר"י]: (סג) ברכי-יוסף: (ל) ודיבאלה רבה מצדד חזרו ומברך, מפני-אברהם משמע דלא פשיטא לה, וכן מפרשי-מגדים והגר"י. וכן בגמרי-ישע ומגן-גבורים משמע דסבירא להו בדיעבד אין צריך לחזור ולברך, פינון דמתפון בעליסה לשם אכילה, הלעיסה אתחלתא דאכילה היא, ועל-כל-פנים לכתחלה בנדאי יש להזהר בזה מאד: (לא) אלהי רבה ופרי-מגדים: (לב) ענין במחציתיה-שקל: